

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

116. P. Maioricae virtutes eximiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

tuti toto quisque regno, Rosarij recitatione quietem eius certius procuravit; quod erga homines de Societate exinde ab iis observatur: annos natus vnde quadraginta, Maij vigesimo quarto decedens Regius successorem accepit, in cura Ecclesiæ Checienfis Antonium Fontes, in Provincia Tignoæ tam læto proventu occupatum, ut inde hoc anno manipulum tulit ethnicorum bis mille, quadraginta vnus supra quadringentos; Maiorica vero in Engheana Provincia præter illos quos censui fuisse ab eo baptismo lastratos, ædes sacras erexit septem, & viginti: cumque varias excogitaret artes quibus suorum foueret pietatem, nulla ipsi tam bellè & tanto compendio cessit ut editio dramatum quæ gesta sanctorum, & mortes generosas representabat in theatro. Alexij, Eustachij, & similibus quibus miseræ gentis corroborabatur debilitas crebris ob Christum vexationibus ethnicorum exposita. Ad hæc liberos suos iam inde à puero cum in syluis procul pascendis bubalis occuparent (quo nullum habent armentum vtilius) ne ipsi paulatim, bonam anni partem, Christiana cultura destituti, semibubali fierent, prouidit hoc modo Maiorica; puerorum turmas cum suis è pagis ad hoc mitterentur, audiuit in primis confitentes, inde illis doctrinæ pietatisque sacræ elementa inculcauit, tum vnum ex ipsis suæ cuique præfecit cæteræ, cui obtemperarent cæteri, qui eos quotidie congregaret, precesque cum iis & diuina præcepta decantaret. Hinc rudis fides paruorum armentationum, quam prope antea debebat obliuio, excitabatur assiduitate illius reperendæ, alebaturque vsu pietatis. Sicubi autem Christianos (quod in Neophyta, egena, & numerosa rusticitate pronumerat) vel ignorantia, vel arrogancia sciendi, in fraudem induceret, accurrebat eò Maiorica, ut germen virulentum prius reuelleret, quam in exempli perniciem serperet latius; sin minus, pro se mittebat literas, in vicinis, quoque legendas pagis, quibus explicabat quid conscientia integra, & religione fieri liceret; aut esset damnandum. Occupatissimam interdum linguam, stylo noctu adiuuit, quem illi Deus pro quiete visus est copiosissimum dedisse: annis duobus tricesimo quarto, & sequenti tractatus quamplurimos, Annamitico sermone composuit. De præcipuis Christianismi dogmatis, & velut cardinibus: de Christo patiente; robore fidei ab eius hostibus impugnata; matrimonio & vsuris; confessione sacra, communionem, & sacrificio diuino; de vitæ Deiparæ Virginis, & Antonij, Hieronymi, & Patriarchæ nostri Ignatij; contemplationes item de variis argumentis de gloria maximè, & felicitate beatorum; aliâque non pauca, magno in populis fidei, & pietatis incremento.

Sed in tanti viri præclarè gestis non faciliè dictu est plusuè deliciarum cœlestium hauserit ex tot animarum quas Deo asseruit salute; quam molestiarum & angoris ex assiduo vitæ discrimine, & perpetuis ærumnis; narrat illas densè ac breuiter Checium ad socios scribens, post lastratam hoc anno trigesimo quinto, pro solenni suo Prouinciam

115.
Editio dramatum vtiliss. inter eth.

116.
P Maioricæ virtutes extimia.

Engheanam; notansque suos multiplices casus, nec raro contrarios, hic se ait baptismo initiasse quamplurimos; illic initiatos amisisse, & desertione timida, & ignava lapsos reuisentem se tantumnon expulisse. Fortiter alios in fide perstitisse, suaque ad sanguinem pro Christo fundendum uobili comparatione, mœrorem consolatos quem ex ruina lapsorum ceperat non consolabilem, Deum locis quibusdam ethnicos prodigiorum argumento ineluctabili domuisse, suoque nomini mancipasse; alibi Thanos (qui sunt penates Romanorum) aut falso rumore, aut verò spectabiles doluisse quod uoluntario exilio cogerentur Maioricæ aduentum, & eiectionem suam prauertere; ob hæc illos in pagos cum pedem inferret memorat se à furente populo fugatum; pagos alicubi fuga vacuatos ne fascinarentur suis carminibus, & metu quidem tam anxio ut ripam fluuij signarent in qua ipse manus abluerat, uelut incantatam, ne quis deinceps in ea lauans transformaretur in alium; sæpè se maleficij accusatum, sæpè ductum ad tribunalia ad edendam sui rationem, sæpè nece à magis appetitum (quibus nullus est in Tunchino fidei sacræ hostis damnosior) horum contextum euentuum fat habens cum illo indicasse, ne siam barbarie nominum molestus, paucos eius lingua Italica, sed latinè narrabo, qua scribens ad socios idcirco abstinuit quòd eam non intelligerent. Dauscia, inquit, ex pago, Baden perueneram, tumultuario aggere, & sylua clausum, tigribus maximè infesta; audendum fuit nihilo segniùs, ne qui erant illic haud paruo numero Christiani, necessario diutius carerent auxilio. Recreati sunt maiorem in modum ad spectu nostro, et si alioqui, recens in suorum comitio afflicti, & exiguo illo quod habebant in bonis multati ob causam fidei Christianæ; ex iis cum rescissem Catechistam Hieronymum viginti circiter baptizasse, in pago inuentu difficili; quarendum omnino statum, meque pedes itineri dedi per syluas, & inuia, ubi passim nobis uestigia tigrum & prædarum reliquæ quas uenati fuerant occurrebant; inter eundem, monstrabant socij ubi (quos censebant nominatim) alium laceraissent, alium deuorassent, solùmque adhuc eorum ossibus instratum, Deo tamen confisi, cuius imperio mitescunt feræ incolumes ante solis occasum pagum attingimus, in quo sumus experti feras quæ nobis in sylua pepercerant. Moneo Christianos per vnum è Socijs me adesse; respondent, se ab Rectoribus populi graui affectos modestia ob Christianismum quem professi erant; rogat socius uel in crastinum tantum, fessos lecto iuari, nos albente cælo abitururos; cui non esset timor, grati animi decoro, & charitate potior inuentus nemo est; nocturno itinere uiam reteximus ieiuni, cum nec pretio, nec prece, orizæ granum potuissemus à quoquam expungere. Cineribus cum Rumi essem Christianos mille signaui pœnitentiæ cinere, lustratisque baptismo triginta ethnicis, eo ipso die Hennum profectus sum ex quo multi fidelium uengæ obuiam. Confessione sacra omnes expiaui; Eucharistia firmiores; baptismo impertij quinquaginta;

quaginta, in quibus Hieronymum quendam ordine Literatum, futurum fortassis aliquando columem illius Christianitatis. Dum inde excurrrens, noctem non amplius illic egi quod expectarer à Duitlonensibus ut me suum in pagum deducerent quo me frigidissimis & ventis, & imbribus, & viarum abruptis contuli magno labore, nec dispari merito, delectavit me singulariter eorum pietas, & nuper ab iis erecta ædes sacra; obij domesticam familias, singulis monita, baptismum aliquibus dedi, omnibus consolationem & animi robur quod à me expectabant. Sed hic Dei hostes in globum coire; vociferari me pagum circumire ad extrudendos ex ea Thanos (familiares Deos) Christianis vim, & templo minari; quod etsi perinde non sunt ausi, Vincentium tamen caput illius Christianitatis, & templi fundatorem Christi odio trucidarunt, vna tunc ipse Deo gratissima pro omnibus victima litavit. Post hæc in oppidum Chemainh cum transissem meo aduentu gestientes & gratulabundos habui Christianos, sed mox incanrorum turba illos exterruit, percursantium oppidum, & tumultuantium Deos Thanos discessum parare ob receptum hospitio Magistrum legis sibi prorsus aduersæ, & exosæ, hinc sibi magnoperè timere Christiani ne accusarentur apud Mandarinam Gubernatricem eius; Ergo, inquit Maiorica, præoccupemus probare illi nostram causam, id enim ex Matthia velle ipsam cognoui, (erat is illic Christianorum caput) optassèque non semel nostris de rebus dicentem audire. Placuit consilium omnibus; parantur dona Mandarinæ eiusque filio. At ipsa longè ab iis quæ senserat & expetierat aliena, non modo affatum & accessum petentibus negavit; sed parum absuit quin nos palatio sustibus exturbaret; occurrit confestim ab ea satelles ore truculentus, iubet itemus in rem malam, dominæ inuisos nos esse, nostraque pariter; à nobis nec verba velle nec munera. Incerti ergo & anxij quose frangeret hic fluctus discedimus. Postero die sacris operatus, & accelerato paucorum baptismo, video armatos cateruatim subire in templum maleficos. Matthiam inuadunt, qui se iis alacer tenendum, & ligandum præbet, reus videlicet inducti in oppidum Magistri, legem Dei docentis; mihi discessum quamprimum à Domina imperant; media post hora, maiori numero redeunt, ut Antonium caperent feruentis ingenij concionatorem, & Ignatium Catechistam meum, cuius tamen utrumque laxarent, ea lege ut nisi quam citissimè abirem, scirem me mari ab ipsis demergendum. Deum, aiebant, haud scimus cuiusmodi, terrarum, & cœli dominum prædicatis, ignotum atque inauditum, Deum alium nec scimus nec colimus, præterquam Ba Ciua, fuisse hanc tradunt quondam adulteram, ob id à Rege Sinarum iussam interfici, mortuæ cadaver cortice inclusum, fluctibusque commissum in Tunchini littore hæsisse, inde habitam pro Dea, & oceani domina à vicinis Trapensi portui, & imminentibus illi mari pagis adoratam. Coactum abscedere mœsti me ad littus comitabantur Christiani, dolentes maximè
indictam

117.
Generositas
duorum
Christ.

indictam mihi tam barbaram & præcipientem fugam, vix ut licuisset, mediæ eorum partem de peccatis audire. Inter hæc Matthias ut erat in vinculis pergebat annuntiare Christi legem, & ignominia illatæ patientia hilari, & amore, palam ethnicis facere cuiusmodi esset lex quam profitebatur, quoad tandem lictores, audire illum diutius tædedit, sustinuitque dicentem abrupte; quibus excipiendis Antonius qui vincus adhuc tenebatur se medium iniecit, & hunc caditis ait, quod Christianus sit? sum & ego pariter Christianus, si plagas quas ei infligitis (quod rogo plurimum) non lubet in me omnes conuertere, parte me saltem quæ mihi debetur, nolite frustrari. Non fuit hic opus verbosis precibus, vnus Ministrorum detractam, quam ut mos Christianorum est gerebat in manica crucem multis, & durissimis ictibus in os, vultum, & pectus impingit, gemente multum Antonio, salutis instrumentum dedecorari tam indigno vsu. His Mandarinæ filius cum superuenisset, ex Antonio quæsiuit, quod suum ob scelus tam malè haberetur? ego Dei amore, inquit, eiusque legis sanctissimæ benè ac bellè quæ Dei est gratia habeor; quod sarcasmo exceptum ab idololatra, magno ardore suadere Antonius institit, illudque Christi fusius enarrate, *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Verso dehinc ad astantes sermone in cælorum Regnum, & ineffabilem Dei præstantiam se latius efferre, quibus teneriter affecta quæ aderant honorariæ aliquot ex palatio puellæ, libertatem illi & socio à Mandarinæ impetrarunt, & multa commendatione probitatem illorum apud ipsam laudarunt; voluit tamen admonitos in posterum saperent; emendaréntque præterita; quibus illic, vtramuis in partem quicquid accideret parati, responderent intrepidè, malorum esse emendationem non rectè factorum. Quale certò esset quod verabat, diuinæ legis præconium; quam cum essent amplexi, eius necessitate perspicuè cognita, non posse illam absque piaculo alios eclare; lictores parum responsis attentis ambos soluunt, *gaudentes quoniam digni habiti essent pro Iesu nomine contumeliam pati.* Huc vsque Maiorica, cuius in Engheana Prouincia, quinquennis, & vagæ expeditionis fuit idem tenor alternantium malorum & bonorum; consolationis & doloris inuicta semper animi firmitate, & constanti laborum perseverantia. Sed enim Septembri huius anni consternatus est immani spectaculo; mare fines egressum eluione improuisa pagos obruit adiacentes, ædes sacras, multosque Neophytos, quos excepit post paulum à Rege furioso terribilior tempestas; edictum infame octaua luna hoc est mense Septembri promulgatum, quo Christianos colluuiem hominum vilem, flagitiosam, nullius pretij & famæ nominabat; vetabat quenquam ad eorum sectam accedere; Catechistis exilium ab aula indicebat; iubebat ab regionariis Præfectis inuestigari Christianos, nisi professione abiurata patrios cultus repeterent, capi, vinciri, tribunalibus sisti puniendos. Procellæ huius incitator ventus, flatus pessimæ Regis concubinæ. Annonæ angustias,

116.
Edictum
Reg. Tüch.
in Christ in-
fame